

CD KLASSIEK

Eeuwige opera
Claudio Monteverdi

Het verhaal van Orfeus, de zanger en dichter bij uitstek uit de Griekse mythologie, die zijn vrouw Eurydice zodanig bemint dat hij haar wil redden uit het dodenrijk, maar die na tal van spannende lotgevallen tragisch mislukt, behoort tot de sterkste *love stories* uit de wereldliteratuur en inspireerde ontelbare componisten.

La favola d'Orfeo is een opera (proloog en vijf bedrijven) van Claudio Monteverdi (1567-1643). Jacopo Peri componeerde echter in 1600 al een opera op basis van het verhaal. Monteverdi's werk werd in 1607 voor het eerst uitgevoerd in Mantua, waar de componist aan het hertogelijke hof van de Gonzaga's in 1602 benoemd was tot *maestro di cappella*. De componist slaagt erin de diepste menselijke emoties en de grote vragen van het mens-zijn tot uitdrukking te brengen zonder zich te bezondigen aan ook maar enige gezochtheid.

Het blijft ontroerend, zelfs na die eeuwen. De uitvoering onder leiding van Jordi Savall in het

Gran Teatre del Liceu in Barcelona is meer dan interessant. Op dvd werd deze opera al in 2002 uitgebracht, wat uiteraard stond voor een meer visuele beleving: de costumering en de scenografie van onze landgenoot Gilbert Deflo waren een verademing in een tijd waarin muziekpausen om het even welke oude opera in een garage of achterbuurt meenden te moeten situeren.

Het label Alia Vox bewijst echter met deze liveopname dat de cd een betere klankweergave brengt en het levert eens te meer een fraai boekproduct af. Dans en kostuums missen we inderdaad, maar orkest en zangers, nog met de in 2011 overleden Montserrat Figueras als de verpersoonlijking van *la Musica*, Sara Mingardo als *la Messagiera*, Furio Zanasi als Orfeo en vele anderen, klinken nu opperbest.

Dit is een warmbloedig werk van een groot componist, waarbij zijn keuze om juist dit libretto te nemen wellicht werd beïnvloed door de dood in datzelfde jaar, van zijn eigen echtgenote Claudia. Monteverdi wist wat het was, je vrouw te moeten overlaten aan het dodenrijk. (JC)

Claudio Monteverdi, *L'Orfeo*. *Favola in musica in un prologo e cinque atti*, door Monserrat Figueras en anderen, La Capella reial de Catalunya en Le Concert des Nations onder leiding van Jordi Savall, 2 cd's in boekje, Alia Vox (distributie harmonia mundi), AVS9911, 20,50 euro.

CD KLASSIEK

Muziek op café
Johann Sebastian Bach

Het *Zimmermannsche Kaffeehaus*, ook wel *Café Zimmermann*, was een beroemd koffiehuis in Leipzig waar de muzikliefhebber ten tijde van Bach (die in Leipzig woonde en werkte) en Telemann wekelijks over de vloer kwam voor bijeenkomsten en concerten. Bachs wereldlijke cantates werden er uitgevoerd.

Zimmermanns koffiehuis had het concertpubliek een bont repertoire te bieden. Er klonk zowel muziek van landgenoten zoals Bach, Telemann en de componisten van de Dresden hofka-

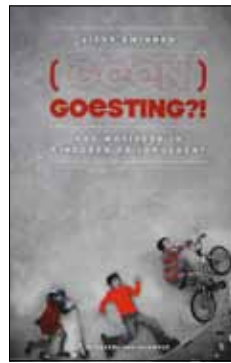
pel, alsook werk van grote Europese componisten.

De violist Pablo Valetti en klavciniste Céline Frisch richtten in 1999 samen het ensemble Café Zimmermann op, een knipoog naar het koffiehuis. De barokke muziek van de achttiende eeuw vormt dan ook het onderzoeksgebied van het ensemble. De kern bestaat uit zes muzikanten, vijf strijkers plus een klavecimbelspeler.

Voor het label Alpha brengt het ensemble Bachs befaamde *Brandenburgse Concerten*. Dat is echter een bijnaam die in de negentiende eeuw werd ingevoerd voor een verzameling van zes concerten in wisselende instrumentale bezettingen (BWV 1046 tot BWV 1051). Die concerten werden echter zo goed als zeker nimmer uitgevoerd in het café. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Brandenburg Concertos*, door Café Zimmermann, 2 cd's, Alpha 300, 30,50 euro.

BOEK MENSEN

Triomf van de wil
Lieve Swinnen

Jarenlang had de Limburgse kinderpsychiater Lieve Swinnen in dit blad een gesmaakte rubriek over opvoeden. Terzelfder tijd publiceerde ze zes boeken over opvoeden en kinderpsychiatrie. Haar zevende, met als titel het Vlaamse (*Geen*) *goesting?!*, gaat over kinderen die hun taken niet meer ernstig nemen en het hoofd laten hangen.

Al te vaak worden die problemen geplaatst in een context van maatschappij- en onderwijskriek. Swinnens visie op jeugd, ouders en samenleving is zeer genuanceerd: „Ik heb te vaak ervaren dat niet alles een kwestie is van willen, dat kunnen zeker zoveel bepaalt. Alle ouders wensen dat hun kind succesvol is. Als dit gewoon haalbaar zou zijn door een juiste opvoeding, zou dat veel ouders een pak hoofdbreken besparen. Ook de kinderen die zich maximaal inzetten, maar op hun weg te grote hindernissen tegenkomen, zijn niet gebaat met de boodschap dat harder werken de oplossing is. Gehinderd worden door je anders-zijn, kampen met een stoornis of opgroeien in een onveilige omgeving, zijn factoren die je ontwikkeling mee bepalen.”

Swinnen verwerkt vakliteratuur, verhaaltjes en ervaringen met jonge patiënten in een verteerbaar geheel. Het is echter geen kookboek, waarbij je kunt

ingeven wat je je zoon, dochter of leerling ziet doen of net niet ziet doen, en je vervolgens het recept vindt om hem of haar naar het gewenste resultaat te leiden.

Opvoeden is niet makkelijk voor ouders van de huidige generatie. „Wilskracht vermag niet alles”, meent Swinnen. „Tenzij je als ouder, leerkracht of hulpverlener willen op deze manier gebruikt: willen zien, willen horen, willen meevoelen. De juiste weg toont zich dan wel.” (EDS)

Lieve Swinnen, (*Geen*) *goesting?! Hoe motiveer ik kinderen en jongeren?*, Van Halewyck, Leuven, 2015, 255 blz., 22,50 euro, ISBN 978 94 6131 310 2.

BOEK GESCHIEDENIS

Kanonnenvlees
Olaf van Nimwegen

zwaard geeft een overzicht van de militaire ontwikkeling van Europa van 1315 tot 1914.

Militair historicus Olaf van Nimwegen neemt de lezer mee op een zoektocht naar het wezen van het militaire bedrijf en de oorlogvoering. Hoe waren de legers bewapend? Wie werd soldaat en waarom? Welke loyaliteiten kenden officieren en manschappen? Hij belicht ook alledaagse aspecten. Hoe was het om aan een veldslag deel te nemen? Wat gebeurde er met de gewonden en krijgsgevangenen?

Beginpunt is 1315. Toen sloegen Europeanen een nieuwe richting in de oorlogvoering in, met de opkomst van de infanterie. De tijd van zwaardgevechten was voorbij toen geweren en kanonnen hun intrede deden in de zestiende eeuw. Ridderlegers

van enkele duizenden ruiters en voetknechten veranderden in miljoenenlegers, samengesteld uit dienstplichtigen. In 1914 bereikte de Europese militaire ontwikkeling haar hoogtepunt, maar dat leidde ook tot de slachtpartij van 1914-1918. De geschoolde dienstplichtige soldaat was kanonnenvlees geworden. (EDS)

Olaf van Nimwegen, *Te vuur en te zwaard. De militaire ontwikkeling van Europa, 1315-1914*, Prometheus/Bert Bakker, Amsterdam, 2015, 390 blz., 35 euro, ISBN 978 90 3514 210 7.

De mensheid tracht naar vrede, maar voortdurend vervalt de wereld in oorlog. Dat is zo vandaag, maar was zeker het geval in het verleden. *Te vuur en te*

BOEK ACTUALITEIT

De melkboer stopt
Sam De Kegel

Op de cover van *Zeg, ken jij de mosselman?* prijkt geen foto van een mosselverkoper, maar van melkboer André Hogewijs in zijn bestelwagen. Dit jaar stopte hij ermee. Vijftien jaar geleden waren er nog 1.400 melkverdelers, vandaag geen 140. Velen kennen nog de melkboer die wekelijks langskomt, maar dat beroep verdwijnt. In het verleden verdwenen er hoe dan ook al tal van beroepen, gewoon omdat de taak overbodig was geworden: veldwachters, spinsters, koetsiers, wagenmakers...

Ook vandaag staan er dus beroepen onder druk. De schoen-

maker bijvoorbeeld, maar ook de Noordzeevervisser, de hopkweker en de tabaksboer. De economie van vandaag heet 'disruptief' te zijn. Computers en robots nemen veel over.

Sam De Kegel, auteur van het boek, noemt zich een archeoloog die verzamelt en archiveert. Cafébaas is nog zo'n beroep dat onder druk staat. Ooit telde zowat elk dorp tientallen cafés, vandaag nog slechts een handvol. De druk is grot. Ook lange tijd noodzakelijk geachte beroepen zoals baker of slager staan onder druk. De concurrentie van de supermarkt is dan ook meedogenloos.

„Geen enkel beroep heeft patent op het eeuwige leven”, luidt het besluit van de auteur na een lange zoektocht. Het boek valt uiteen in meerdere delen. Eerst bekijken we verdwenen beroepen, vervolgens de beroepen onder druk, evoluerende beroepen en beroepen met toekomst.

Niet verwonderlijk behoren de zorgverstrekkers, de appdesigners, maar ook de ambachtslui tot de beroepen met toekomst. Het gaat echter snel. Robots nemen al tientallen jaren het werk van duizenden werknemers in de industrie over, maar de nieuwe generatie robots en super-

computers bedreigt nu ook de werkstelling in beroepen die tot nog toe immuun leken voor automatisering. Als een robot minder kost dan een werknemer, is voor de werkgever de rekening snel gemaakt.

Sam De Kegel wijdt ook een hoofdstuk aan een beroep dat eeuwenlang wezenlijk was voor de kerk: pastoor. Komen binnenkort enkel nog toeristen naar onze kerken, vraagt een geïnterviewde priester zich af. Sinds de jaren 1960 is hun aantal schrikbarend gedaald en bereikt het in de meeste bisdommen weldra een breukpunt. (EDS)

Sam De Kegel, *Zeg, ken jij de mosselman? Waarom geen enkel beroep blijft bestaan*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2015, 374 blz., 24,99 euro, ISBN 978 90 8542 598 4.